

GUTENBERG

Utgifven af Typografernes förening i Helsingfors ❖ Helsingin Kirjainpääntäjien yhdistyksen ulosantama

Helsingissä, Päivälehdin kirjapainossa, 1896

IV ärg. N:o 22 * 1896 IV vuosik.	Prenumerationspris: — Tilaushinta: Helt år } 4 m. Koko vuosikerta } Postportot tillkommer — Postmaksut tulevat lisäksi	Redaktion: — Toimitus: F. F. W. Ahlroos (Ansvarig — Vastaava)	Annonspris: — Ilmoitushinta: Per petitrad } 35 p. Petiiti-riviltä }	November 30 Marraskuu
--	---	--	--	-----------------------------

Finska Typograförbundet. — Suomen Kirjallijaliitto.

Anmälningar för inträde. — Ilmoitettuja jäseniä.

Af Björneborgs typografklubb: — Porin kirjallijaliiton jäseniä: Gustaf Evert Nybäck, sätäre, latoja 9/9 67. — Emil Wahlstein, faktor, faktori 17/3 57. — Karl Gustaf Lindholm, sätäre, latoja 16/2 52. — Bruno Paulinus Dahlman, sätäre, latoja 6/10 76. — Johannes Pahkala, tryckare, painaja 9/3 54. — Johan Gustaf Aaltonen, sätäre, latoja 18/11 66. — Karl Oskar Toivonen, sätäre, latoja 12/3 74. — Juho Oskar Nyroos, sätäre, latoja 16/1 77. — Juho Edvard Renström sätäre, latoja 10/6 65. — Kustaa Edvard Lindeqvist, sätäre, latoja 30/3 71. — Aksel Emil Stenfors, sätäre, latoja 29/3 78. — Emil Liljeroos, sätäre, latoja 18/8 65. — Knut Felix Wilhelm Alho, faktor, faktori 13/1 70. — Fredrik Amatus Strömmer, sätäre, latoja 4/11 73. — Sven Wilhelm Eriksson, sätäre, latoja 15/12 74. — Kaarlo Ferdinand Korsman, sätäre, latoja 3/1 69. — Henrik Ernst Rothström, sätäre, latoja 21/3 77. — Kaarlo Werner Eklund, sätäre, latoja 15/5 74. — Frans Nestor Nyman, sätäre, latoja 22/9 70. — Frans Anshelm Lindroos, sätäre, latoja 6/11 76. — Theodor Konstantin Galle, tryckare, painaja 1/2 72. — Kaarle Wilhelm Törnblom, sätäre, latoja 9/3 67.

Af Lovisa förbundsafdelning: — Lovisan liittosastosta: Axel Stenberg, tryckare, painaja 21/3 63. — Jöns Edvard Jönsson, sätäre, latoja 10/1 71. — Otto Wilhelm Kartman, sätäre, latoja 25/5 74.

Godkänd afdelning:

Typografernas förening i Helsingfors. Namnen på afdelningens godkända medlemmar publiceras i Förbundsorganet.

Hyväksytty osasto:

Kirjallijayhdistys Helsingissä. Osaston hyväksyttyjen jäsenten nimet julaistetaan Liiton äänenkannattajassa.

Meddelande från interimsstyrelsen.

Alla afdelningar, som komma att godkännas under Förbundet och önska deltaga i valet af Förbundsfunctionärer, uppmanas att godhetsfullt inbetala *inträdesafgiften* till interimsstyrelsen före valdagen.

Emedan Finska typograförbundets ärenden taga Gutenbergs utrymme i stort anspråk komma under detta år endast att publiceras de inträdandes namn och såsom godkända, i Förbundets eget organ

Interimsstyrelsen granskade på sitt ordinarie möte söndagen den 22 nov. „Björneborgs typografklubbs“ stadgar, hvilka justerades och åter-sändes för att förändras i enlighet med Förbundets stadgar. — Till den ordinarie Förbundsstyrelsen remitterades frågan om upptagande af statistik öfver personalerna å landets samtliga officiner.

Den 25 nov. granskades „Helsingfors typograförbundets“ stadgar, hvilka justerades och åter-sändes med smärre förändringar. — Beslöts uppmärksamgöra H:fors afdelningens bestyrelse att ej tillåta uppställa sådana personer till kandidater, som ej anmält sig till Förbundet. — Beslöts att till ordinarie valet inskrifningsafgiften bör vara inbetald. — Beslöts att ej taga föreningens organ, Gutenbergs utrymme i anspråk, utan publicera de godkända medlemmarnes namn i Förbundets eget organ.

Den 29 nov. godkändes „H:fors typograförbundets“ stadgar och tillika föreningens såsom förbundsafdelning. — § 4 i föreningens stadgar bestämmes äfven förbundsafgifterna, detta ansågs af

hrr Bernström och Ahlroos vara stridande mot Förbundets myndighet. Ansågo att Förbundet själf bestämmer om sina afgifter samt hvarje afdelning öfver sina afgifter. Interimsstyrelsens öfriga medlemmar godkände paragrafen, hvarför hrr Bernström och Ahlroos anmälde om reservation. — Beslöts utlysa det ordinarie Förbundsval i Helsingfors typograförbundets organ „Gutenberg“.

Tiedonantoja väliaikaiselta hallitukselta.

Kaikki ne osastot, jotka tulevat hyväksytyiksi Liittoon, ja haluavat olla osallisena yleisessä ratkaisuvaassa vaalissa S Kirjallijaliiton virkailijoiksi, suorittakoot jäsentensä *sisäänpääsymaksut* Väliaikaiselle hallitukselle ennen mainittua vaalia.

Koska S. K.liiton asiat ottavat kovin paljon tilaa Gutenbergissä, julaistetaan tänä vuotena ainoastaan ilmoittautuneet osastot ja jäsenet nimenomaisesti jotavastoin sitten kun ne hyväksytään vain lyhykäisesti mainitaan osaston nimi sekä jäsenluku. Vasta ensi vuonna Liiton äänenkannattajan ensimmäisissä numeroissa julaistetaan kaikki Liittoon hyväksytyt osastot sekä jäsenet erityisesti.

Valupprop

till

Finska typograförbundets förbundsafdelningar!

Jämlikt förbundets stadgar §§ 9, 10 och 35, skall val af *förbundsstyrelseledamöter, suppleanter till dessa, revisorer och dessas suppleanter* företagas Söndagen den 20 december.

Typografiska föreningen i Helsingfors har, i enlighet med förbundsstadgarna, å sammanträde den 29 november uppsatt följande kandidater till

Förbundsstyrelse:

J. A. Kosk	Fr. Saastamoinen
C. A. Bernström	R. Ahlstedt
A. J. Jakobsson	K. Mandelin
K. Forsman.	

J. Höglund	K. Johansson
F. F. W. Ahlroos	R. E. Berg.

Förbundsstyrelsens suppleanter:

F. F. W. Ahlroos	O. A. Nyman
Alb. Karjalainen	J. Holmberg
A. Stampell.	

E. Tötterman	J. Niemi
V. Mallenius.	

Revisorer:

G. Ehnberg	J. A. Snell
E. K. Rosenberg	E. Tötterman
A. Finander.	

O. Lindstedt	K. Johansson
K. Skogster.	

Revisorssuppleanter:

E. Mustonen	K. Lönnberg
E. Eriksson	Joh. Lindholm
E. Lanér.	

V. Taipale	E. Holländer.
------------	---------------

Valsedel får icke upptaga flere än 7 namn till förbundsstyrelse, 5 till förbundsstyrelse suppleanter, 5 namn till revisorer och 5 till revisorssuppleanter. Likaså måste iakttagas att icke håller mindre antal namn än här nämns får upptagas. Uppkommer fel å valsedel kasseras den ej fullständigt, utan endast den grupp af densamma, hvarå felet finnes.

De justerade röstprotokollen, upptagande namn och röstetal å alla dem, som vid valet erhållit röster, böra sändas till Interimbestyrelsens ordförande, herr Kaarlo Skogster, adress: Viktor Pettersson & Cos tryckeri, Alexandersgatan 46, Passagen, Helsingfors, före den 25 december.

Val förrättadt å annan dag än här ofvan bestämdts, godkännes icke

Helsingfors den 29 November 1896.

Interimsstyrelsen.

Vaalikehoitus

Suomen Kirjallijaliiton osastoille!

Liiton sääntöjen 9, 10 ja 35 § nojalla on vaali jossa valitaan jäsenet *liittohallitukseen ja varajäset heille, tilintarkastajat sekä heidän varajäsenensä tapahtuva sunnuntaina 20 p. joulukuuta.*

Helsingin Kirjallijain yhdistys on liiton sääntöjen mukaan marraskuun 29 p:nä pitämässään kokouksessa asettanut seuraavat ehdokkaat:

Liittohallitukseen:

J. A. Kosk	Fr. Saastamoinen
C. A. Bernström	R. Ahlstedt
A. J. Jakobsson	K. Mandelin
K. Forsman.	

J. Höglund	K. Johansson
F. F. W. Ahlroos	R. E. Berg.

Liittohallituksen varajäseniksi:

F. F. W. Ahlroos	O. A. Nyman
Alb. Karjalainen	J. Holmberg
A. Stampell.	

E. Tötterman	J. Niemi
V. Mallenius.	

Tilintarkastajiksi:

G. Ehnberg	J. A. Snell
E. K. Rosenberg	E. Tötterman
A. Finander.	

O. Lindstedt	K. Johansson
K. Skogster.	

Tilintarkastajain varajäseniksi:

E. Mustonen	K. Lönnberg
E. Eriksson	Joh. Lindholm.
E. Lanér.	

V. Taipale	E. Holländer.
------------	---------------

Vaalilippu ei saa sisältää enempi kuin 7 nimeä liittohallitusta varten, 5 nimeä varajäseniä, 5 nimeä tilintarkastajia varten ja 5 nimeä varajäseniä varten. Samoin on huomattava, ettei vaalilippu saa sisältää vähempääkään nimilukua kuin edellä on sanottu.

Virheen sattua ei koko vaalilippua hylätä, vaan ainoastaan se ryhmä, jossa virhe on.

Tarkastetut äänestyspöytäkirjat, sisältäen kaikkien näiden henkilöiden nimet ja äänimäärän, jotka vaalissa ovat saaneet ääniä, ovat lähetettävät väliaikaisen liittohallituksen puheenjohtajalle Kaarlo Skog-

sterille, osoite Victor Pettersson ja Kumpp. Kirjapaino-osakeyhtiö. Aleksanterinkatu 44 Helsinkiin ennen joulukuun 25 päivää.

Vaalit, joka on toimitettu muina kuin yllä määrättyinä päivinä ei hyväksytä.

Helsingissä 29 p. marraskuuta 1893.

Väliaikainen hallitus.

Följande vallistor

voro framlagda vid uppställandet af kandidater till de olika funktionerna inom Finska typograf-förbundet:

Seuraavat vaalilistat

olivat esillä asetettaessa ehdokkaita Suomen kirjaltajaliiton virkailijoiksi:

Kandidater till Förbundsstyrelse: Ehdokkaita Liittohallitukseen:

Ordinarie — Vakinaisia

J. A. Kosk	R. Ahlstedt
Fr. Saastamoinen	A. J. Jakobsson
C. A. Bernström	J. A. Kosk
F. F. W. Ahlroos	Fr. Saastamoinen
J. Höglund	K. Mandelin
R. E. Berg	K. I. Forsman
K. Johansson.	C. A. Bernström.

Suppleanter — Varajäseniksi

J. K. Niemi	Alb. Karjalainen
K. Mandelin	O. A. Nyman
E. Tötterman	J. Holmberg
V. Mallenius	F. F. W. Ahlroos
K. Mattsson.	A. Stampell.

Revisorer — Tilintarkastajiksi:

Ordinarie — Vakinaisiksi

O. Lindstedt	G. E. Ehnberg
K. Forsman	A. J. Snell
A. Finander	E. Tötterman
G. E. Ehnberg	A. Finander
A. J. Jakobsson.	E. K. Rosenberg.

Suppleanter — Varajäseniksi

V. Taipale	E. Mustonen
E. Holländer	K. Lönnberg
J. Holmberg	E. Eriksson
J. A. Snell	L. Lanér
K. Skogster.	J. Lindholm.

„Valtiopäiville“

on tänne saapunut jo näin aikaiseen tavattoman paljo latojia maaseuduilta, ympäri Suomea, etsimään työtä. Usea on onnistunutkin saamaan työpaikan, vaan vielä useampi on paikatonna, kävelen joutilaana pitkin katuja, työnä etsiminen ja ohjaajana onnen epävakainen nuora, joka varmasti näinä aikoina johtaa kulkevaisen surumielisenä peräymään takaisin, ehkei omalle, niin ainakin toisille paikkakunnille. Tämä on luonnollista, sillä ne työt, mitkä nykyään täkäläisissä kirjapainoissa ovat tehtävinä, eivät riitä kaikille paikoillaan seisoville tekijöille saati sitten uusille.

Muuten on meidän moittiminen sitä tapaa, miten usea tänne saapunut latoja tekee niin ajattomasti, että sanoo ylös itsensä entisestä työpaikastaan ja lähtee summan eli oikeammin onnen päälle vieraaseen paikkakuntaan työn etsintään, tiedustelematta edes kirjeen kautta olosuhteita, tarjoutuoko mahdollisuus saada työtä tai ei. Tiedämme kyllä, että maaseutukaupungeissa, kuten Tampereella, Kuopiossa, Oulussa, Jyväskylässä y. m., ovat kirjapaino-olot niin perin huonolla kannalla, ettei niihin voi kunnollinen ammattimies tyytyä vielä vähemmin tulla toimeen. Mutta täytymys, joka tämän määrää, johdattaa kärsimään aikansa ja omaamaan huono, korjausta kaipaava asemansa. Ja näissä edellä sanotuissa kaupungeissa ovat juuri nuo poistettavimmat ja korjattavimmat, ammattimie pian perinpohjin syövä mätähaavat — rajattomat oppilasmäärät. Kyllä näissä kaikissa lykätään työntekijöitä Helsinkiin, ettei puutosta tule olemaan. Kun yksi oppilas pääsee opista ja vaatii palkanlisää — jota ei tietenkään myönnetä — on hänen pakko lähteä muualle, jos ei mieli tehdä ilman edestä työtä, ja uusi otetaan sijaan

Sitä tekosta tehdään aina uudestaan ja uudestaan esim. Backmanin kirjapainossa Kuopiossa, joka jo ikäisekseen on kerinnyt lykätä ulos kymmeniä työntekijöitä tänne; samaten Tampereen ja Jyväskylän kirjapainot. Eikä anna perään tässä suhteessa Joensuussakaan oleva Karjalattaren kirjapaino; opista kun pääset, niin ala marssia, kyllä sijaisia löytyy. Poikkeuksen edellisistä tässä tekee Oulun kirjapainot, etenkin Kaiku-lehden (työväenasian äänenkannattajan, K. F. Kivekkään omistama) kirjapaino; tässä painossa näet ei tarvitse itse sanoa ylös itseään, jos muuttohalukin sattuisi tulemaan, sillä isäntä pitää tarkan huolen siitä, milloin 5-vuotinen oppiaika on loppuun kulunut ja silloin on vapaa talosta. Toiset kirjapainot Oulussakin tyytyvät toki vähempään, maksavat huonoa palkkaa ulosoppineille. Esimerkkinä sopii mainita palkkausjärjestelmää Oulun kirjapaino-osakeyhtiön kirjapainosta, jossa työskentelee kaksi tai kolme nuorta taituria 70 mkan kuukauspalkalla. Mutta noin pari vuotta sitten pääsi tässä samassa painossa opista faktorin veli ja sai palkkaseen 100 mk kuukaudessa. Onhan siinä pieni ero, joka arvatenkin vuosien kuluessa on kasvanut, sen sijaan kun toisilla pysyy ennallaan, kannattamatta sitä kohottaa. — Tällaisia esimerkkiä löytyy tavattoman paljo maaseutukaupungeista, joita — ikävä kyllä — tilan ahtauden takia ei käy julkituominen.

Kuten jo mainitsimme paheksumisen siitä, että usea lähtee työpaikastaan pelkällä toivolla, muistamatta lainkaan epävarmaa työnsaantia. Näin ei pitäisi kenenkään tehdä, vaikkakin työpaikka ei mieluisin eikä kehuttava olisikaan. Eikä täten mihinkään päästä. Toista tietä on siihen kuletava. Päinvastoin tästä on suurta pahennusta siinä suhteessa, että uusia oppilaita otetaan pois muutaneen taiturin sijaan. Ja sula mahdottomuus on, että kaikille riittäisi täälläkään työtä, joten on parasta itsekullekin pitää oma, huonokin paikka, sillä nykyään voi sanoa: *se on mies, joka paikkansa pitää.*

Bref från S:t Petersburg.

Jag beder så mycket om ursäkt af Guts läsare, för att jag nu först, sent omsider, infriar mitt löfte, att litet tala om censurförhållandena härstädes. Att de ej blifva så fullständigt relaterade, som saken fordrade, därtill fattas mig såväl tid som kännedom om själfva censurförordningen och tillfälliga ministeriella påbud och får läsaren därför hålla till godo med de knapphändiga upplysningar jag kan gifva.

Censurväsendet är här indeladt i afdelningar, näml: inländsk-, utländsk-, polis- och medicinal-censur. Därtill kommer, att för tidningar som få utkomma utan preventiv censur*), men mot en kautionssumma bestående af flere tusentals rubel, för öfverträdelse, som af inrikesministern anses för vådliga, af honom bestraffas godtyckligt, antingen med varning, lösnummerförsäljningens förbjudande, förbud mot införande af annonser och till och med bladets indragande för en kortare eller längre tid, eller alldeles, samt kautionssummans förlust.

Den inländska censuren omfattar naturligtvis allt, som i tryck utkommer inom riket. Ett arbete som omfattar mera än 10 tryckark behöfver ej förut inskickas till censuren, troligen för att inbepara renskrifningsarbete och till lättnad för hrr författare, att ej behöfva ha sitt manuskript färdigt i oföränderligt skick. Efter censurtillåtelsen äro näml. ändringar ej tillåtna. Arbeten under 10 ark böra däremot ovilkorligen vara renskrifna och först undergå censur innan de kunna tryckas. Alla sådana manuskript böra vara försedda med uppgift på författarens namn (i händelse det ej

*) Med „utan preventiv censur“ menas att ett tidningsblad får utkomma, utan att vederbörande censor har rätt att stryka ord eller sater eller artiklar, men kan, om han finner något klandervärdt, anmäla det för censurkomitén och denna vidare åt inrikesministern, som har det sista ordet.

finnes på titelbladet), boktryckarens dito, upplagens storlek och 80 kop. stämpelmärke. Dessutom skall manuskriptet vara häftadt, ej lösa blad, så att en tråd kan genomdragas detsamma och på hvilken vidhäftas censurans sigill och censurs namnteckning. På hvarje blad af manuskriptet har censor, vanligtvis med rödt bläck, skrifvit, antingen på ryska eller latin, hvilket senare jag här begagnar, ordet: Im — pri — ma — tur o. s. v. fortsättningsvis. Naturligtvis har han öfverforsat allt hvad han ansett anstötligt. Man skulle väl tro att efter denna procedur eller censurs tillåtelse, arbetet som färdigt tryckt, utan vidare kunde få distribueras eller säljas. Åh nej! Det måste yttermera skickas till censuren som häftadt, i 10 ex., med uppgift på upplagens storlek och boktryckarens namn. Först sedan censor gifvit sin skriftliga tillåtelse med påstämpladt sigill, kan arbetet utdelas. Att arbeten öfver 10 ark, som färdigt tryckta, äfven äro underkastade ofvan anförda procedur behöfver väl knappast omnämnas. Ej håller att man måste vara säker på att något anstötligt ej finnes i arbetet, som kunde förorsaka hela upplagens konfiskering.

De flesta dagliga tidningar utkomma här utan preventiv censur och kunna således i textafdelningen tala tämmeligen fritt, efter hvars och ens politiska ståndpunkt. Annat är det med annonsafdelningen, hvilken undergår en skärseld som är skärpt till det yttersta. Den Cerberus, som öfvervakar att ingenting farligt i den vägen får hedras af trycksvärta, är öfverpolismästaren i S:t Petersburg. Att han naturligtvis icke själf befattar sig med detta är gifvet, men i hans kansli finnes en afdelning enkom för detta ändamål. Proceduren härvidlag är att alla annonser som inlämnas till de resp. tidningarnas annonskontor och därifrån skickas till tryckeriet, måste som färdigt satta afdragas i 2 ex. och skickas till ofvannämnda myndighet före kl. 11 f. m. Därifrån kan det andra exemplaret, sedan det blifvit vederbörligen påstämpladt med öfverpolismästarens facsimile, afhämtas kl. 3-tiden på e. m. för att i den följande dagens nummer få underrätta tidningens läsare hvad de bjuda på. Altså, annonser som inlämnas i dag på kontoret, se dagens ljus först i öfvermorgon. Undantag härifrån äro dödsannonser, hvilka kunna inskickas till tryckeriet direkte; dock fordras af okända personer intyg af vederbörande sterbhus, att den döde i fråga är den rätta. Äfven annonser som annonsören själf eller genom ombud inlämnat till öfverpolismästarens kansli före den dagliga embetstidens slut och erhållit vederbörlig stämpel, kunna ännu följande dag ses i tryck, i annat fall ej. Endast bankbilanser och vederbörande myndigheters tillkännagifvanden äro fritagna censur.

Man skulle antaga att denna annonsensur endast vore en formalitet och att själfva annonsens innehåll blefve oförändradt, såvida den icke innehölle något särdeles anstötligt mot moral och sociala förhållanden. Detta är likväl icke fallet. En så förvånansvärdt skarp kritik öfver hvarje uttryck i annonsen utöfvas, att man värkligen häpnar och annonsören troligen ofta måste fråga sig, då han ser sin annons tryckt: „Är detta min annons?“ Några prof i den vägen vill jag här nedan anföra.

En velocipedfirma annonserar t. ex: „Bästa, elegantaste, solidaste och billigaste velociped är — — — velocipeden“ o. s. v., hvilket så satt skickas till censuren; här har ändrats med rödt bläck i afdraget: „En af de bästa“ o. s. v., hvilket är helt annat än hvad annonsören menat. En utländsk badanstalt annonserar bl. a.: „Efter långtids erfarenhet bästa och säkraste kurort för återvinnandet af hälsa“ o. s. v.; här bortstryker censor hela satsen. Alla s. k. universalmedel äro isynnerhet underkastade en särdeles sträng censur och böra inskickas till medicinalstyrelsen innan de få införas. T. ex. en annons: „Säkert bot mot röd näsa, fräknar etc.“ fick ej als införas. Sådana an-

nonser kunna äfven med godt skäl utelämnas, då de i vanligaste fall äro endast humbug; men detta är läsarens sak och borde ej censuren bekymra sig därom, om någon biter på kroken. Att åter annonser af så oskyldig art, som att „En bokhållare önskar plats och kan prestera 500 rub. kaution“ strykes och ej får införas innan annonsören presterat bevis på, att han verkligt besitter nämnda summa, måste man antaga vara en tämmeligen vidlyftig och onödig procedur. En dam (engelska) söker sig rum och tillkännager tillika, att hon gifver lektioner i franska och engelska, måste först bevisa att hon eger diplom som lärarinna af vederbörande myndighet. Om man till följd af bortresa vill sälja möbler, måste man bevisa att man ej är någon möbelhandlare; i annat fall får ej annonsen införas med orden „till följd af bortresa“.

Dessa prof på härvarande annonsensur kunde fortsättas i oändlighet, men torde det anförda vara nog att ge läsaren en inblick i de svåra förhållanden härvarande tidningar och den annonserande allmänheten lefva uti. Hufvudvikten synes censuren inlägga uti att alla superlativa uttryck, såsom: bästa, säkraste, elegantaste, billigaste, starkaste o. s. v. ej få förekomma. Att tryckerierna tätt och ofta äro underkastade trakasserier och obehag genom allt detta, ligger för öppen dag. Det händer ofta att man ej vet hvilken censurmyndighet är den rätta, d. v. s. om man skall skicka annonsafdraget till polisen eller censurkomitén. Ty det händer äfven ofta, att den ena myndigheten stryker och den andra ger tillåtelse. Det allra tragikomiska händer ibland, då ingen af alla myndigheterna tror sig vara berättigad att behandla saken.

Att alla, äfven det minsta tillkännagifvande eller cirkulär, som skola distribueras, måste genomgå samma former som annonserna, får jag ännu tillägga.

För att ej taga Gutenbergs utrymme mera i anspråk, får jag härmed sluta detta ämne, som nog skulle tåla en mycket utförligare beskrifning, isynnerhet som röster höjts hos eder där hemma om införande af härvarande censurförhållanden, men därtill fordras en annan penna och än bättre insikter i denna invecklade mekanism som kallas censuren, än de jag eger.

*

„Vintersäsongen“ har åter inträdt här med vanlig brådska öfverallt. Åtminstone hör man från de större tryckerierna att arbete finnes i öfverflöd och om „lediga“ sättare talar ingen. Några tryckerier ha till och med varit tvungna att höja sattspriset för att få sättare. Detta är ju särdeles glädjande för sättare i allmänhet; skada endast att samma förhållande icke existerar i ett litet grannland här nära intill, det vore än mera glädjande. Dock snart börjas ju landtdagsbrådskan och kanske då „alla lediga“ sättare där få kondition. Lycka till!

I. A. L.

Notiser. — Uutisia.

— *Mikä on kirjaltajaliitto?* Kirjaltajaliiton tarkoitusta ei vielä — ainakaan ulkopuolella meikäläisen ammatin olevat henkilöt ja tuskin vaan kaikki omista ammattimiehistäkään — tunne lähemmin se henkilö, joka Porin työväenyhdistyksessä oli tehnyt selvää liitosta asiaa tietämättömille. Selonteosta kirjoittaa Porin kirjeenvaihtajamme — josta kyllä näkee, että siinähan se liitto vasta onkin — seuraavaa:

Täkäläinen työväenyhdistys oli kokouksessaan t. kuun 14 p:nä m. m. ottanut keskusteltavaksi Suomen Työväen valtuuskunnalta Helsingistä saapuneen kysymyksen: „Onko Kirjaltajaliitolle myönnettävä oikeus liittyä Työväenvaltuuskuntaan?“ Eräs puhuja esilletoi — miten minulle on kerrottu — lyhykäisestii seuraavaa: „Äsken perustetun Kirjaltajaliiton tarkoitus on liittymättä varsinaisesti mihinkään puolueeseen, koettaen vaan

anastaa valtaa kaikkialla, keinoilla millä hyvänsä ja että se väkiväkolla, boikottamisella tulee perille viemään aatteitansa ja toimenpiteitensä, jos ei niihin muutoin olla myöntyvissä. Siis nimitäin: että se ja sen johtomiehet alkavat boikottamaan kokonaisia kaupunkeja ja kirjapainoja ellei sen määräyksiä noudateta ja että senlaiset kirjaltajat, jotka tohtivat sen boikottamiin kirjapainoihin mennä työhön, tulevat julkisesti häväistäviksi liiton äänenkannattajassa ja heidän nimensä tulee julkaistavaksi lihavilla kirjaimilla, jota tapaa puhuja sanoi yleisesti käytetyinkin kauhuksi toisille. Puhuja siis oli sitä mieltä, ettei tällaista vaarallista liittoa mitenkään saisi yhdistää Työväenvaltuuskuntaan y. m. s.“

Kysymys jätettiin pöydälle ja valittiin viisimiehin valiokunta ottamaan selkoa liiton tarkeituksesta, toimista y. m.

— *Typografförbundets filial i Björneborg* äfvensom därvarande typograffklubbs förenade styrelse valde vid konstituerande möte den 22 nov. till kassör faktor E. Wahlstein och till sekreterare typografen F. Strömmer.

Till festbestyrelse utsågos hrr F. Strömmer, O. Toivonen och K. Korsman samt till suppleanter hrr E. Nybäck och O. T. Galle.

I anledning af en från bestyrelsen för Finska typografernas sjukhjälpskassa i Helsingfors anlänt cirkulär rörande bidrag af vinster till ett påtänkt lotteri härstädes, beslöts sammankalla stadens typografer till söndagen den 29 nov. i och för dryftning af saken.

— *Uusi Suometar ja Päivälehti* ilmestivät ensi vuonna valtiopäivän aikana myöskin maanantaisin kaksisivuisena. — Tämä uutinen ei ainakaan sanomalehtilatojille ole mikään ilosanoma syystä, että jo enemmän ennustettu sunnuntaityö on alkava.

— *Med anledning* af Åbo typografförenings årsfest söndagen den 22 nov. önskar Å. T. för densamma påpeka en yrkesfråga, som nyss vid svenska typografernes konferens i Stockholm tagits till tals. Den gällde anordnandet af en *fackskola för typografer* och ansåg man en sådan vara i hög grad önskvärd, skarpt kritiserande det nuvarande lärlingssystemet, som af hvarje yrkesman måste anses otillfredsställande. Å. T. vill föreslå, att Åbo typografförening upptager frågan till diskussion inom sig, öfvertygad att man äfven i vårt land, om saken behandlas med allvar och energi, förr eller senare skall komma till upprättande af en dylik fackskola.

Vi förena oss i allo i denna behjärtansvärda sak och tillägga, att en dylik fackskola är ett tidsbehov för höjandet af den typografiska konstens merendels låga ståndpunkt i landsorten.

— *Uusi kirjapaino.* Painohallitus on antanut kirjansitoja E. A. Majlundille luvan Tamperella harjoittaa kirjapainoliikettä nimellä Majlund & Lyytisen kirjapaino.

Föreningssträfvandena. — Yhdistysrienoista.

— *Typografernes förening* sammanträdde till månadsmöte söndagen den 15 och 22 november.

Sedan föregående mötets protokoll justerats och godkänts meddelades från bestyrelsen:

att följande nya medlemmar inträdt i föreningen, nämligen hrr Hj. Kuittinen, Hj. Tikander, Heikki Rosenqvist, H. Nyberg, Axel Hokkanen, A. A. Nyman, V. Wilén, Fr. Berlin och K. Asp;

att till följd att bristande betalningsskyldighet från föreningen afgått följande personer: J. E. Jönsson, O. V. Tuisku, E. Granberg, J. E. Strömberg och G. Valenius;

att å garantilistorna för „Gutenberg“ följande bidrag infutit: från Simeli arfv. tryckeri 25 mk, V. Pettersson & C:os tr. 8:75, Hufvudstadsbladets tr. 7:50, Weilin & Göös' tr. 6:50, Helsingfors Centraltryckeri, 5:80, Päivälehtis tr. 2:— och Frenckell & Sons tr. 2:— samt från Vasa 16 mk;

att den i lokalen befintliga sparbössan befunnits innehålla 3:50;

att bestyrelsen ansett sig böra köpa lampa och lykta för att placera desamma å gården utanför föreningslokalen;

att från Stockholms Typografiska förening anlänt en skrivelse med inbjudan för föreningen att låta representera sig vid ofvannämnda förenings 50-års jubileum;

att bestyrelsen, enligt beslut fattadt vid extra möte, afsändt en hälsningsskrivelse till Stockholms typografiska förenings 50-års jubileum den 7 november;

att den för anskaffande af en krans å mag. Aug. Schaumans graf anordnade insamlingen gifvit ett öfverskott af 18 mk 20 p., som inkasserats till förenings allmänna fond;

att till föreningen förärats en fotografi af personalen vid Päivälehtis tryckeri;

att svenska typografförbundets nya lönetariff genom hr N. Ekström i Stockholm tillstålts föreningen; att faktor R. Ahlstedt förärat föreningen två böcker.

Beträffande uppställandet af kandidater till Förbundets skilda funktioner beslöts, efter en liflig diskussion, att interimsstyrelsen skulle utlysa ett allmänt möte, hvarvid alla som anmälts till medlemmar i Förbundet egde rätt att deltaga i valförrättningen.

Åsigtorna voro fördelade sålunda, att hrr Forsman, Ahlroos, Skarp, Snell och Holmberg ansågo att alla som komme att från nästa års början räkna sig som medlemmar till Förbundet och som därför tecknat på de å tryckerierna cirkulerande listorna borde ega rätt att deltaga i uppställandet af kandidater till de olika funktionerna inom förbundet. Hvaremot hrr Karjalainen, Lindholm, Skogster och Mustonen ansågo att då de ej ens bestridit afgifterna till föreningen allra minst ännu ens inskrifningsafgiften till Förbundet så skulle de ej ega rätt att deltaga i valet förr än de räkna sig till afdelningens medlemmar. Omröstningen utföll sålunda att 10 röstade för, att endast föreningsmedlemmar finge deltaga i uppställandet af kandidater och 16 röstade för att alla som tecknat sig till Förbundet finge deltaga i valet.

I frågan om granskande af de omarbetade stadgarna uppstod en liflig diskussion, hvarvid ansågs, att det vore af vikt att först få enskildt genomgå dessa på föreningslokalen, förr än de kunde godkännas och sedan sammankallas ett extra möte för deras granskande; hvaremot äfven ansågs det vara af brådskan natur att erhålla dem godkända så fort som möjligt. Vid skedd omröstning beslöts med 14 mot 3 röster att stadgarna genast skulle granskas.

Paragraferne 1–3 godkändes med smärre ändringar.

Paragraferne 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 25, 26, 27, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37 och 38 godkändes utan ändringar, hvaremot paragraferne 4, 10, 11, 21, 22, 24, 28 och 31 förändrades.

Föreningens förändrade stadgar ställdes till Finska typografförbundets interimsstyrelsens granskning i fall de vore stridande mot förbundets stadgar.

Frågan: „Hvem bevakar arbetarens rätt, då avvikelser från tariffen göras?“ bordlades, emedan frågans framställare ej var närvarande och man således icke visste hvad han egentligen åsyftade.

Med anl. af en från typografförbundets interimsstyrelse inkommen skrivelse innehållande meddelande om, att interimsstyrelsen ej ansåg sig berättigad att sammankalla det möte, hvarom föreningen senaste söndag beslutit, enades man om, att typografernes förenings bestyrelse till nästa söndag sammankallar ett extra möte för uppställandet af kandidater till de skilda funktionerna inom typografförbundet.

Frågan om biografier öfver föreningens medlemmar fick förfalla, emedan de af kassören i matrikeln införda anteckningarna, hvilka framgent komma att fortsättas, ansågos vara tillfyllestgörande. För de två år, som fattas från matrikeln, uppdrogs åt bestyrelsen att draga försorg om att de blefve ifyllda.

Frågan „om val af en komité för accidenstäfvingen i nästa år“ bordlades och uttalades som önskningsmål, att bestyrelsen ville uppsätta kandidater till i fråga varande komité. Valet sker vid nästa möte.

— *Ehdokaskokous.* Kaikki Suomen Kirjalajaliittoon kirjoittaneet jäsenet olivat kutsutut kokoukseen viime sunnuntaiksi kirjanpainajain yhdistyksen huoneuston Liiton ehdokkaitten asettamista varten. Kokoukseen oli saapunut ainoastaan noin 30 henkilöä sekä parikymmentä valtakirjan kautta. Vaalin tulos on luettavana toisessa paikassa lehteämme.

Samassa tilaisuudessa valittiin Liiton äänenkannattajan toimittajat. Kun hra Ahlroos ilmoitti luopuvansa ehdokkuudesta, johonka väliaikainen hallitus oli hänet asettanut, valittiin hra *J. Höglund* 49 äänellä suomenkielisen ja hra *K. I. Forsman* 26 äänellä ruotsinkielisen osaston toimittajaksi. Lähinnä äänestyksessä oli hra Ahlroos 24 äänellä.

Kokouksessa oli mielipiteet hyvin myrskyisiä, liiallisuuksiinkin meneviä. Sanoja sellaisiakin, joita eräs arv. herra lateli suustaan, olivat aivan persoonallisuuksiin käypiä ja loukkaavia, joista esiintyi katkerassa muodossa kiittämättömyys henkilöä kohtaan, joka toimeliaisuudellaan, vaivojaan säästämättä on toiminut yhdistyksemme ja Liittomme eduksi. Menipä tämä samainen „suurpuhuja“ purkauksissaan jo niin pitkälle, että puheenjohtajan täytyi lyödä vasara pöytään tulpaksi hänen suulle suulle.

Matkakirjeitä.

V.

Budapest, kesäkuulla.

(Jatkoa 20 n:oon).

Kuten ehkä muistettane olivat Budapestin kirjalliset kovassa ottelussa isäntiensä kanssa. He vaativat parempaa minimipalkkaa ja yhden tunnin lyhyemmän työajan, joka oli ja on vieläkin 9 tuntia päivässä. Palkkaa lupasivat isännät ylentää 1 guldenilla viikossa, joka siten tulisi olemaan 13 guld., ennen kun oli 12, vaan työaika eivät suostuneet vielä määräämään. Näihin ehtoihin ei kumminkaan suostuttu, vaan päätettiin lakata työstä. Kirjalliset olivat kahdessa puolueessa. Toinen tahtoi että suostuttaisiin toistaiseksi tarjottuun palkan korotukseen, lakkokassa kun oli erittäin pieni. Toinen puolue, johon kuului punaisimmat sosialistit, tahtoi taas että heti lakattaisiin, ja hurjasti agiteerattua voittivat he. Lakko aloitettiin 25 p. marraskuuta.

Vaan harvoin päätetty yksikään lakko niin huonosti kuin tämä. Syyt tähän huonoon tulokseen olivat ne 704 lakkopetturia, joita ensin omasta piiristä, sitten maaseudulta ja Saksasta rupesi ilmestymään. Lakkokassaan, jossa ennestään oli noin 10,000 guldenia, saapui ulkomaalta runsaasti apua. Wienistä 21,000 g., Berliinistä 8,885 g. ja vielä muualta niin että avut yhteensä tekivät 36,435 g. Kun kaikki rahat olivat kulutetut alettiin jo hiukan aavistamaan miten kävisi ja sentakia ruvettiin rauhaa puuhaamaan, erittäin kun Wienistä myöskin jo neuvottiin sitä tekemään kun nähtiin miten huonosti onnistuttiin.

Lähetettiin siis miehiä isäntien puheille rauhaa aikaansaamaan. Vaan nyt olivat isännät mahdavia. Kun rauhahierojat esittivät ehtojansa, vastattiin heille hyvin ylpeästi: Nyt me määräämme ehtoja, ettekä te!

Lakon alkaessa olivat sosialistit suurimmat puhujat ja agitaattorit. He pitivät suuria puheita tyranniudesta ja orjuudesta ja saivat sitten rauhallisempia ja maltillisempia puolelleen. Mutta rahojen loputtua katosivat suurimmat ja punaisimmat. Vielä yksi hra Silfverberg, joka oli ollut punaisimmasta punaisin, sai eräästä vähemmän harkitusta puheesta istua pari kolme kuukautta vankeudessa, oli sieltä ulostullessaan tehnyt koko käännöksen, niin että ei nöyrympää miestä enää voinut tavata. Hän on nykyään kaikkien isäntien palveluksessa, näyttelyssä ollen graafillisessa hallissa ylivahtimestarina.

Joulukuun 11 päivä päätettiin alkaa työtä jälleen, vaan kyllä isännät kostivat. Suurin osa työ-

miehistä eivät enää päässeet vanhoille paikoilleen takaisin. Niin täytyi semmoisienkin jotka 25 v. olivat seisseet yhdessä painossa, mennä muualle. Tämän lisäksi sai suurin osa sakkoja 20 guldenia ja tuomittiin maksamaan vahingonkorvauksia isännille. Siis noin 50,000 guld. oli hävitetty, paikat menetetty ja lisäksi sakkoja maksettavina, siinä oli tämän lakon tulos. Kyllä se oli kylmää vettä tulisien unkarilaisten niskoille. Suuri osa uhkasi etteivät he niinkään hevillä ryhdy uuteen otteluun ei ainakaan ennen kuin on riittävästi rahoja lakkokassassa.

Juutalaisia, jotka eivät missään ole rakastetut, on kirjallisten kesken ruvettu vielä enemmän halveksimaan, sillä suurin osa näistä 704 „schusterista“ olivat tätä siunattua kansallisuutta. Nämä lakkopetturit jotka lakon aikana onnistuivat saamaan paraimpia paikkoja, ovat vähitellen hävinneet samoille teille josta olivat tulleetkin. Ei kukaan heitä kaipaa, ei isännäkään, sillä he olivat huonoja työmiehiä, osa aivan yhteiskunnan hylkyjä, joita ainoastaan semmoisessa tapauksessa käytetään.

Unkarilaisten kirjalliset liitot käsittää koko maata ja se on jotenkin samaten järjestetty kuin muitten maitten liitot. Se on yhteydessä kaikkien Euroopan maitten kanssa, paitsi Ruotsin, Espanjan ja Turkin, jotka eivät taas ole yhteydessä minikään kanssa.

Yhdistys on Budapestissä sijoitettu Stähly utcalla n:o 1. Sillä on suuri ja tilava huoneusto ilman ravintolaa, jota ei ole myöskään Wienissä eikä missään Saksassa.

Maksut sinne ovat samanlaisia kuin Itävallassa. Jokainen maksaa 70 kr. viikossa. Se tuntuu hyvin korkealta, mutta sen edestä saa myöskin kaikenmoista. Sairasapua 1 guld. päivässä ja vapaa lääkäri, matka-apua, eläke-, invaliidi- ja hautausapua. Kun on suorittanut määrätyn ajan saa leski ja lapset eläkkeen vielä tämän lisäksi.

Yhdistyksen lehti *Typographia* joka ilmestyy saksalaisen lisälehdessä *Gutenbergin* kanssa, kiellettiin ilmestymästä. Nyt sitä annetaan ulos yksityisiltä. Vielä on täällä eräs toinenkin faktori-klubin ulosantama nimellä *Könyvnyomda szakköre*, jonka toimittajia ovat faktorit *J. Tonay* ja *K. Bayer*.

*

Lopetamme tähän kyhäyksemme Budapestistä. Neljän kuukauden perästä olemme taas valmiit muitten maitten oloja katselemaan. Parempia työtovereita emme voi toivoa kun unkarilaiset olivat. He neuvoivat kun oli tarvis ja auttoivat minkä voivat. Jos joku suomalainen tahtoo työskennellä ulkomaalla niin neuvomme häntä tänne „pikkuserkkujen“ luokse. Kielen puolesta tulee toimeen kun osaa hiukan saksaa, sillä sitä puhutaan paljon täällä. Täällä ei ulkomaalaiselta nyljetä kuten muilla paikoilla. Me olemme vakuutetut että ne, jotka tänne tulevat ja täällä jonkun aikaa oleskelevat, sanovat poislähtiessään kuten mekin: „Isten zetesze a szeretett magyar szaktársak!“

Eskimolaiset.

Gutenbergin toimitukselle:

Usein tulee muistaneeksi oman kodin tarvetta täkäl. kirjanpainajain yhdistykselle. Tuiki tärkeäksi jokainen sen aatteen kylläkin myöntäne. Mutta se mahdottomuus, mikä tässä piilee, ei ole vähäinen eikä „noin ikään“ ratkaistu, kuten sanotaan. Kuitenkin tulisi mahdottomuuttakin hiukan edesauttaa, koettaa saavuttaa vähä erällä, niin ehkä aikojen kulussa rupeaisi sarastamaan hämmä, tuleva todellisuus. Koettamatta ei mitään saavuteta; koettamalla taas päinvastoin Miksei siis täkäl. kirjanp. yhd. puolesta tehdä minikäänlaista yritystä tämän aatteen hyväksi. Kyllä Helsingin kirjanp. yhd. on jo siksi vanha, että se vaatisi saada omintakeisen huoneuston, katsoen siihen, että on nuorempiakin yhdistyksiä, joilla on oma huoneustonsa, kuten esim. „Työn Ystävät“,

joka luonnollisestikin on paremmissa voimissa kuin meikäläisten yhdistys. Tästäkin huolimatta tulisi yrittää.

Oman huoneuston hankkimisesta oli — ellen väärin muista — noin pari vuotta sitten kysymys täkäl. kirjanp. yhd. Kysymys saavutti yleistä kannatusta siihen määrään, että valittiin jo komitea sitä varten. Sittemmin en — jumala paratkoon — ole koko komiteasta kuullut „hiiren hiiskaustakaan“, että liekö elossa eli ei; toimeensa ei se kuitenkaan ole ollut Ketä komiteaan tuli valituksi, en — huonomuistinen kuin olen — kuolemaksenikaan muista; en sittenkään, vaikka nukuisin kuinka kauvan ja taas muistelisin.

Pyydän siis asiaa tietäviltä henkilöiltä selitystä kysymykseeni. Ei muun, vaan asian tärkeyden tähden, ja — kun tämä maailma on niin unelias ja minä yksi sen

Huonomuistinen jäsen

Helsingin kirjallisyhdistyksestä.

Breflådä. — Kirjelaatikko.

Mikko, — ikä —, kirjoittaja Turusta, y. m. Kii-tos lähetyksistänne! Julkaisemme ensi numerossa.

Huom.! Huom.!

Gutenbergin tilausmaksut ovat välttämättömästi maksettavat ennen vuoden loppua.

A. V. Berg.

Osote: Päivälehdän kirjap.

Obs.! Obs.!

Gutenbergs prenumerationsaf-gifter böra ovilkorligen erläggas inom årets utgång.

A. V. Berg.

Adress: Päivälehtis tryckeri.

Gutenbergin tilausmaksuja

on saapunut Porista hra E. Wahlsteinin kautta 54 mk ja Kuopiosta hra E. Heimon kautta 6:75.

A. V. Berg.

Till invalidfonden

inflytna medel genom sparbössorna från följande tryckerier:

Nya Pressens tr.	Fmk	9:—
Weilin & Göös tr.	”	2: 05
Smelli arfvingsars tr.	”	2:—
Centraltryckeriet	”	1: 75
Uusi Suometars sättere	”	4: 50
Typograf. förening	”	1: 25
Pettersson & Co tr.	”	—: 85
F. Tilgmanns tr.	”	—: 82
Saltzensteins tr.	”	—: 45
Päivälehtis tryckeri	”	—: 20
Senatens tryckeri	”	—: 20
G. Arvidsons tr.	”	—:—
Frenczell & Sons tr.	”	—:—
Hufvudstadsbl. tr.	”	—:—
Finska Litteraturs. tr.	”	—:—

Summa Fmk 20: 07

Hifors 28/11 96.

Josef Sigell.

Satunnaisten menojen rahasto.

Marraskuulla on täkäläisistä kirjapainoista säästölaattikkojen kautta kerääntynyt seuraavat summat:

Päivälehdän kirjapainossa *)	8:—
Simeliuksen perillisten kirjap.	7: 87
Weilin ja Göösin kirjap. **)	4: 40
Hufvudstadsbladetin latojat	4:—
Suom. Kirj. Seuran kirjap.	3: 50
Uuden Suomettaren latojat	2: 50
Senaatin kirjap.	2: 25
Frencellin ja pojan kirjap.	2: 05
Petterssonin ja Kumpp. kirjap.	1: 70
Sentraalikirjapainossa	1: 55
Nya Pressenin kirjap.	1: 20
Hufvudstadsbl. siviililatojat	—: 75

Summa Smk 39: 77

G. E.

*) Kaikki taiturit — kahta lukuun ottamatta — luovuttaneet puoli prosenttia palkastaan.

**) Kaikki latojaiturit ja yksi painaja luovuttaneet puoli pros. palkastaan.